

Tilburg: Fix Up Your Life

**Businesscase preventie en vroegsignalering
van schulden**

Zoetermeer, 11 april 2014

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Aanpak	7
1.3	Resultaat	7
1.4	Lessen	7
1.5	Successen	7
2	Fix Up Your Life	8
2.1	Aanleiding: het probleem	8
2.2	Doelgroep en Doelstelling	9
2.3	Aanpak	9
2.4	Samenwerking	12
2.5	Geleerde lessen	14
2.6	Successen	17
2.7	Resultaten	21
2.8	Inbedding van de pilot in het gemeentelijk beleid	23

1 Samenvatting

1.1 Aanleiding

Steeds meer jongeren hebben schulden. Dat heeft grote gevolgen voor hen: het brengt enorme stress met zich mee, kan jongeren in een sociaal isolement brengen en kan grote consequenties hebben voor hun schoolprestaties en loopbaan. Het project Fix Up Your Life in Tilburg helpt jongeren de regie over hun leven weer te herpakken, en werkt samen met de jongeren aan het ordenen en hanteerbaar maken van de schuldsituatie.

1.2 Aanpak

In Fix Up Your Life hebben het ROC Tilburg, het jongerenwerk R-newt en de gemeente Tilburg de handen ineen geslagen. Professionals vanuit het ROC verwijzen jongeren door en via presentaties tijdens lessen kunnen jongeren zichzelf aanmelden. De jongeren krijgen vervolgens een training van vier avonden bij jongerenwerk R-newt. De jongerenwerkers ondersteunen hen met intensieve individuele begeleiding. Na dit traject stromen de jongeren die dat nodig hebben in bij schuldhulpverlening van de gemeente Tilburg, waar drie medewerkers hen een traject op maat kunnen bieden.

1.3 Resultaat

De eerste training van Fix Up Your Life heeft plaatsgevonden in oktober 2012. Ruim een jaar later, in december 2013, hebben 93 jongeren zich aangemeld voor de training, waarvan er 86 de training succesvol hebben doorlopen. De meerderheid hiervan (69 jongeren) stroomde vervolgens door naar schuldhulpverlening bij de gemeente Tilburg. Uit de maatschappelijke kosten-baten analyse van het project blijkt dat Fix Up Your Life een sterk positief rendement heeft: elke euro die de wordt geïnvesteerd in het project levert de gemeente op korte termijn ca. €2,- aan baten op.

1.4 Lessen

Het ROC leek bij aanvang van het project de meest logische 'vindplaats' om de jongeren te werven. Het bleek niet eenvoudig om de werving te integreren in de zorgstructuur van het ROC: dat vergt medewerking van teveel verschillende personen (decanen, zorgadviesteams etc.). Een aanpak waarbij de jongerenwerker direct binnen en buiten de klassen jongeren benaderden bleek eenvoudiger en effectiever. Een tweede leerpunt: de zwaarte van de problematiek kan bijna niet onderschat worden. De ernstige, vaak complexe situaties vergen veel van de medewerkers – en dit heeft consequenties voor de maximale caseload van medewerkers.

1.5 Successen

De koppeling tussen de training en het schuldhulpverleningstraject is bepalend geweest voor het succes van de aanpak. Voor de jongeren is het idee dat er een echt perspectief is op een oplossing cruciaal: het houdt hen gemotiveerd. Daarnaast werken R-newt en de gemeente Tilburg op dit project met ervaren, zeer capabele medewerkers die in staat zijn het vertrouwen van de jongeren te winnen en ze te motiveren.

2 Fix Up Your Life

In 2012 liet de gemeente Tilburg een onderzoek¹ uitvoeren naar de omvang van de schuldenproblematiek onder jongeren. Hieruit bleek dat in 2012 zo'n 1.500 Tilburgse jongeren met zware geldzorgen kampten. Een probleem met een dusdanige omvang, zo oordeelde de gemeente, dat hier iets aan gedaan moest worden.

Eén van deze jongeren met geldzorgen was Ricky, MBO-student maatschappelijk werk. Als afstudeeropdracht wilde Ricky graag samen met jongerenwerk R-newt een aanpak ontwikkelen om deze problematiek aan te pakken. Hij ging samen met de gemeente Tilburg en jongerenwerkster Gaby Rog aan de slag. Samen startten ze de pilot *Fix Up Your Life*. *Fix Up Your Life* helpt jongeren de regie over hun leven weer te herpakken, en werkt samen met de jongeren aan het ordenen en hanteerbaar maken van de schuldsituatie. De aanpak bestaat uit vier trainingsbijeenkomsten bij het Tilburgse jongerenwerk, met per training ca. 8-10 jongeren. Deze bijeenkomsten richten zich op praktische zaken als post ordenen, overzicht krijgen over de schuldsituatie, voorlichting van schuldhulpverlening, maar vooral ook op empowerment, keuzes maken en het creëren van stabiliteit in de persoonlijke situatie. Buiten de training om werden en worden de jongeren intensief persoonlijk begeleid. Hoewel schuldhulpverlening moeilijk is wanneer er geen vaste vorm van inkomsten zijn, zet de gemeente zich er voor in om, waar nodig, toch tot een regeling of hulpverlening te komen. De pilotperiode liep van oktober 2012 tot eind 2013. Vanaf januari 2014 is het project opgenomen in het reguliere beleid van de gemeente Tilburg met een target van maximaal 100 trajecten bij schuldhulpverlening.

2.1 Aanleiding: het probleem

Schulden leveren jongeren veel stress en problemen op. MBO-Studenten met schulden zijn vaker afwezig, besteden weinig aandacht aan school, kunnen school- en boekenkosten moeilijk betalen en stoppen (daardoor) zelfs met school. Schulden belemmeren jongeren zo om een toekomst op te bouwen. Jongeren met schulden zijn meer bezig met het aflossen van de schulden dan met vooruit kijken naar de toekomst. Jongerenwerkster Gaby Rog: *"De ouders hebben deze jongeren thuis geen goede administratieve opvoeding gegeven. Vaak spelen er in de thuissituatie financiële en/of persoonlijke problemen. De ouders zijn (daardoor) ook nauwelijks betrokken bij hun kinderen. De jongeren staan er helemaal alleen voor. Door de problemen thuis willen de jongeren al vroeg op zichzelf wonen. Ze belanden dan in de particuliere huursector en krijgen te maken met hoge woonlasten, kosten van zorgverzekering en telefoon – en dan gaat het mis."*

Financiële problemen maken het voor deze jongeren moeilijker om zich te ontwikkelen, te studeren of bijvoorbeeld op zichzelf te gaan wonen.

Niet alleen de aard, maar ook de omvang van het probleem laat zien waarom een aanpak gericht op jongeren geen overbodige luxe is. Volgens het NIBUD vroeg in 2007 7% van de jongeren schuldhulpverlening aan. In 2012 is dit gestegen tot 12%. Verder blijkt uit cijfers van het NIBUD dat jongeren op het MBO gemiddeld een schuld van €1.256,- hebben.

¹ http://www.st-alexander.nl/index.php?option=com_aobook&view=book&catid=7%3Arapporten&id=376%3Aeen-kwestie-van-plussen-en-minnen&Itemid=100

Om de aard en omvang van de schuldenproblematiek onder jongeren terug te brengen, is de gemeente Tilburg gestart met het project Fix Up Your Life.

2.2 Doelgroep en Doelstelling

Doelgroep

Het project richt zich op alle jongeren van 18-27 jaar met schulden, waarbij de schulden een bedreiging vormen voor de continuïteit van opleiding en/of de stabiliteit van hun leefsituatie. In de gemeente Tilburg gaat het daarbij om een doelgroep van ca. 1500 jongeren.

Doelstelling

Gemeente Tilburg heeft verschillende doelen met het project *Fix Up Your Life*. De belangrijkste doelstellingen zijn:

1. *Jongeren regie over hun leven geven*
Schulden zijn een enorme aanslag op de draagkracht en weerbaarheid van jongeren. De jongeren hebben vaak het gevoel dat hun schuldsituatie hen 'overkomt' en dat ze er weinig invloed op hebben. Tegelijk is de stress over financiën voor jongeren een blokkade in het afronden van een opleiding en het werken aan eigen toekomstperspectief. Een belangrijk doel van *Fix Up Your Life* is dan ook: het versterken van de eigen verantwoordelijkheid van jongeren.
2. *Situatie stabiliseren, draagkracht versterken*
Om het eerste doel te bereiken is het nodig dat de draagkracht van jongeren groter wordt. In de training wordt daarom in eerste instantie rust gecreëerd, zodat de jongeren weer ruimte hebben om na te denken over hun toekomstperspectief. Daarnaast is er in de training en begeleiding veel aandacht voor het vergroten van de mentale weerbaarheid.
3. *Bereiken van de doelgroep*
Jongeren melden zich zelden uit eigen beweging bij hulpverlening. Toch is de problematiek onder deze doelgroep groot. De gemeente wil met *Fix Up Your Life* jongeren bereiken die zich niet uit eigen beweging zouden melden.
4. *Startkwalificatie behalen*
Jongeren met schulden verlaten vaker dan andere jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie. De gemeente hoopt dat *Fix Up Your Life* bijdraagt aan het voorkomen van uitval, waardoor de jongeren mét een startkwalificatie school verlaten.
5. *Methodieken testen*
Nevendoel van gemeente Tilburg is het testen van vernieuwende methoden in de schuldhulpverlening. Zoals: de inzet van nieuwe communicatiemiddelen als WhatsApp om jongeren te herinneren aan afspraken.

2.3 Aanpak

De aanpak van *Fix Up Your Life* is te verdelen in onderdelen die tezamen het gehele traject van werving tot nazorg beslaan. Het gaat om de volgende onderdelen:

1. Werving
2. Intake
3. Training
4. Doorstroom naar schuldhulpverlening
5. Nazorg

In deze paragraaf lichten we de verschillende onderdelen toe.

1. Werving

De aanpak van *Fix Up Your Life* begint met het werven van jongeren. In eerste instantie werd daarbij gekozen voor werving via de zorgstructuur van het ROC. Immers: wanneer jongeren hun schoolgeld of boeken niet betalen is dat een heel belangrijke aanwijzing dat ze in een (financieel) instabiele situatie verkeren. Tussen september 2012 en september 2013 bleek deze route helaas voor maar 20 aanmeldingen te zorgen, waarvan een relatief groot deel bovendien niet op de training verscheen. De meeste jongeren die in het schooljaar 2012/2013 deelnamen aan de training werden doorverwezen via het jongerenloket of waren al in beeld bij R-newt. De methode van werven is daarom aangepast. Sinds september 2013 geeft jongerenwerkster Gaby Rog presentaties in de lessen BUCO (Burgerschapscompetenties). Belangrijk onderdeel van deze presentaties is een filmpje, waarin drie jongeren vertellen over hun leven met schulden en hoe *Fix Up Your Life* hen daarbij geholpen heeft. Dat levert heel veel aanmeldingen op: tussen september 2013 en oktober 2013 meldden zich al 16 jongeren aan. Gaby Rog, jongerenwerk: *“Soms kom ik in een klas en dan denk ik: hier is eigenlijk niks aan de hand. Maar als ik het filmpje heb laten zien, en ik vraag wie er ook wel eens zo'n stress over geld heeft, dan steekt meer dan de helft zijn hand op. Dat had ik ook niet verwacht. Fix Up Your Life vervult echt een behoefte van jongeren.”*

2. Intake

De tweede stap in de aanpak is de intake. Een belangrijke basis voor deelname aan de training is motivatie van de jongeren. Die moeten zelf willen deelnemen. Jongerenwerkster Gaby Rog: *“De training is uitdrukkelijk niet aanbodgericht, zo van: ‘deze training is er, daar kun je gebruik van maken’. We werken vraaggericht. De jongeren moeten een duidelijke behoefte aan ondersteuning hebben. Tijdens het intakegesprek wordt daar heel goed naar gekeken. Daardoor komt het voor dat jongeren die (nog) niet genoeg gemotiveerd zijn afhaken. Nu zien we dat die soms toch 1 of 2 trainingen later wél instromen.”*

De intake vindt plaats volgens de standaard methodiek van R-newt. Daarmee worden alle leefgebieden van de jongere in kaart gebracht: wonen, opleiding, relaties. Het intakesysteem geeft daarbij een signaal af wanneer leefgebieden voor de jongeren echt aandachtsgebieden zijn. Dan is het duidelijk dat er op dat gebied iets moet gebeuren. Voor de jongerenwerker, maar ook voor de jongere zelf. Gaby Rog: *“Wij kijken altijd naar het hele plaatje. De schulden zijn daar een onderdeel van.”*

3. Training

Vervolgens start de training. De training bestaat uit vier bijeenkomsten en individuele begeleiding. Tijdens de training is er aandacht voor het op orde brengen van de administratie en het leren budgetteren. Maar ook voor zelfvertrouwen opdoen en persoonlijke ontwikkeling. Individueel worden de jongeren ondersteund om aan hun toekomst te werken, school of werk weer op te pakken, inkomsten en uitgaven in balans te brengen en stabiliteit te vinden. Per training kunnen er 8-10 jongeren deelnemen.

Avond 1: Kennismaking, groepsgevoel én eigen verantwoordelijkheid

De eerste trainingsavond start met een gezamenlijke maaltijd. Dit samen eten is volgens betrokkenen een belangrijke succesfactor van het project. Gaby Rog: *“Het is heel belangrijk dat de jongeren elkaar ook leren kennen. Dat breekt het ijs. En soms is het ook echt een noodzaak: er zitten niet zelden jongeren tussen die geen geld hebben voor eten en die al dagen geen gewone maaltijd hebben gehad.”*

Na de maaltijd volgt een Merk Ik-training, gegeven door een externe trainer. Gaby Rog: *“Die training schept bewustwording bij de jongeren. Ze worden uitgedaagd na te denken over hun rol in de maatschappij. En: alle mensen oordelen over je, plaatsen je in een hokje. Maar je kunt wel zélf bepalen in welk hokje je geplaatst wilt worden!”* De training geeft de jongeren het begin van het besef van een interne locus of control: jongeren zien in dat ze de regie over hun leven zelf in handen.

Avond 2: Ordenen financiën

Na de eerste avond krijgen de jongeren huiswerk mee: het verzamelen van belangrijke administratiestukken. Tijdens de tweede avond helpen vrijwilligers/medewerkers van de Thuisadministratie van Contour de Twern de jongeren met het sorteren van de post en het ordenen van de administratie. Samen maken ze een overzicht van de schulden en er wordt gecontroleerd of alle toeslagen, studiefinanciering, inkomen en andere zaken goed geregeld zijn.

Avond 3: Rondkomen en verwachting van schuldhulpverlening

Tijdens de derde avond maken de jongeren kennis met een medewerker van Bureau Schuldhulpverlening van de gemeente Tilburg. De jongeren krijgen voorlichting over wat de gemeente doet en wat schuldhulpverlening wel en niet voor de jongeren kan betekenen. Ook krijgen de jongeren uitleg over wat schuldeisers wel en niet kunnen vragen. Tijdens de derde avond maken alle jongeren ook een eigen budgetoverzicht. Voor de gemeente is deze avond een belangrijk peilmoment om in te schatten welke problemen er spelen en hoeveel instroom aan jongeren er na afloop van de training te verwachten is bij schuldhulpverlening.

Avond 4. Presenteren

De laatste trainingsavond is gericht op ervaring opdoen met solliciteren en jezelf presenteren. De deelnemers maken een duidelijk CV en een sollicitatiebrief. Daarnaast is er aandacht voor het voeren van sollicitatiegesprekken.

4. Doorstroom naar schuldhulpverlening

Jongeren die gemotiveerd zijn en die alle trainingsavonden goed hebben doorlopen worden, als dat nodig is, naar schuldhulpverlening doorverwezen. Niet alle jongeren maken de stap naar schuldhulpverlening: voor ca. 10% van de jongeren is het volgen van alleen de training voldoende: zij hebben het budgetteren onder de knie en gaan hun situatie verder zelf oppakken.

De gemeente heeft 3 vaste medewerkers gedeeltelijk vrijgemaakt om de overige jongeren te begeleiden. Zij gaan zich inzetten om te kijken wat ze in individuele situaties kunnen betekenen. Voor jongeren die geen vast inkomen hebben – of die alleen beschikken over studiefinanciering – is het treffen van een schuldregeling niet eenvoudig. De schuldhulpverleners gaan in deze situaties toch kijken of ze een beroep kunnen doen op de goodwill van de schuldeisers om tot een schuldregeling te komen.

De medewerkers van de gemeente hebben de betreffende jongeren tijdens de training al een avond meegemaakt. Dat is een belangrijke succesfactor: de gemeente heeft hierdoor al een gezicht gekregen voor de jongeren. Dat maakt de drempel om de stap naar gemeentelijke schuldhulpverlening te zetten een stuk minder hoog.

De medewerkers van de gemeente hebben de opdracht gekregen waar nodig out of the box te denken. Dat betekent concreet:

- De jongeren die in training zitten hoeven zich niet zelf aan te melden, maar worden door de gemeente benaderd.
- Een no-show betekent niet het einde van het hulpverleningstraject. De jongeren mogen relatief vaak niet verschijnen. En als een jongere niet verschijnt op een afspraak gaat de schuldhulpverlener daar zelf actief achteraan: er wordt bijvoorbeeld navraag gedaan bij R-newt, of gebeld voor een herinnering.
- De schuldhulpverleners beschikken over een eigen smartphone met o.a. WhatsApp. Voorafgaand aan een afspraak krijgen jongeren via de WhatsApp een reminder.
- Jongeren ontvangen een incentive wanneer ze hun afspraken met schuldhulpverlener nakomen. Wanneer een jongere vijf keer op rij aanwezig is op een afspraak, ontvangt hij/zij bijvoorbeeld een bioscoopbon van €7,50.

Inhoudelijk blijkt dat het in de eerste gesprekken nog noodzakelijk is vertrouwen op te bouwen. Die gesprekken gaan vooral over praktische zaken: het regelen van de schuld, binnen het bestedingsbudget blijven etc. Wanneer de medewerker het vertrouwen van de jongere heeft gewonnen, verandert dat en worden ook andere onderwerpen besproken, waarmee de hulpverlening nauw aansluit op het integrale karakter van de training.

5. Nazorg

Wanneer tijdens het Schuldhulpverleningstraject blijkt dat de jongeren nog verder kunnen/moeten werken aan bijvoorbeeld het verwerven van meer inkomen of het versterken van één van de andere leefgebieden verwijst de schuldhulpverlener ze weer door naar R-newt. Ook na het hulpverleningstraject blijven veel jongeren bij R-newt in beeld, omdat ze vaak ook deelnemen aan een of meer van de ontspanningsactiviteiten van R-newt.

2.4 Samenwerking

Met het project Fix Up Your Life hebben het ROC Tilburg, het jongerenwerk R-newt en de gemeente Tilburg de handen ineen geslagen. Deze samenwerking is niet vanuit het niets tot stand gekomen: de partijen kenden elkaar al en hadden een gezamenlijke achtergrond. Binnen het project hebben deze drie partijen ieder een eigen rol, eigen verantwoordelijkheid en inzet in het project. In deze sectie schetsen we deze onderdelen per samenwerkingspartner en komt de samenwerkingsstructuur aan bod.

Gemeente Tilburg

Achtergrond:

De gemeente Tilburg is een op samenwerking gerichte gemeente. In beleid en projecten wordt vaak samengewerkt met externe partners. De gemeente sluit bovendien graag aan bij initiatieven van partners.

GEMEENTE TILBURG

Contacten

De gemeente is opdrachtgever van het jongerenwerk en er bestond daardoor al een intensieve relatie met R-newt, maar ook in de uitvoering is er regelmatig afstemming tussen de gemeente en R-newt. Daardoor was de gemeente snel op de hoogte van de pilot 'Fix Up Your Life', en kon bureau schuldhulpverlening daar snel samen mee optrekken. Vanuit de gemeente bestonden er ook al contacten met het ROC, maar vanuit Werk en Inkomen/ Schuldhulpverlening waren die voorafgaand aan dit project minder gestructureerd en intensief.

Inzet

Vanuit de gemeente Tilburg zijn er 3 frontoffice medewerkers gedeeltelijk vrijgemaakt, ieder voor ca. 24 uur per week. In die tijd begeleiden ze de jongeren die instromen bij Bureau Schuldhulpverlening. Voor het begeleiden van een saneringstraject staat ca. 11 uur. Daarnaast verzorgen deze medewerkers om beurten de trainingsavond over rondkomen op locatie bij R-newt.

Jongerenwerk R-newt

Achtergrond:

De gemeente Tilburg is voor R-newt een belangrijke sparringpartner. Er was voorafgaand aan het project al een intensief contact tussen R-newt en de gemeente. Toen het idee voor een pilot Fix Up Your Life ontstond, waren de lijnen dus kort en werd de gemeente daar snel bij betrokken. Vanuit R-newt waren er voorafgaand aan Fix Up Your Life slechts sporadisch contacten met het ROC.

Contacten:

De afstemming met de gemeente verloopt ook nu nog goed. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de instroom in de training en de capaciteit aan caseload bij de schuldhulpverleners van de gemeente gelijke tred blijven houden. Dat blijft een continue aandachtspunt. Daarnaast is gedurende het project een samenwerking met het ROC opgezet. Belangrijk hierbij is dat R-newt een vaste contactpersoon heeft bij het ROC heeft in de persoon van Marion Kolster (projectleider VSV). Zij is intern binnen het ROC een groot pleitbezorger voor Fix Up Your Life.

Inzet:

R-newt zet drie medewerkers in op het project. Eén medewerkster werkt 32 uur per week aan Fix Up Your Life, daarnaast twee medewerkers elk nog 18 uur. Bij elke trainingsavond zijn er twee medewerkers van R-newt aanwezig, en er is vaak een gastdocent. Naast het verzorgen van de trainingen coördineert R-newt de aanmeldingen, geeft presentaties op het ROC voor het werven van deelnemers en investeren de jongerenwerkers veel tijd in de individuele begeleiding van deelnemers.

ROC Tilburg

Achtergrond:

Bij aanvang van het project Fix Up Your Life was Marion Kolster, directeur van een van de scholen van het ROC Tilburg. Zij had als directielid ook de onderwerpen Zorg en Leerlingbegeleiding in haar portefeuille. Marion Kolster: *"Ik vind het belangrijk dat het ROC zich voor dit project inzet. We willen als school de omslag maken naar meer preventief beleid rondom studenten, om uitval te voorkomen. Dat betekent dus ook dat we oplossingen moeten kunnen bieden aan jongeren met problemen."* Het ROC wil zich dus voor het project Fix Up Your Life inzetten, bijvoorbeeld rondom de werving van jongeren voor het project. Het werven van jongeren via contactpersonen in de school (zoals decanen en studieloopbaanbegeleiders) blijkt praktisch echter complex: *"dan moeten alle contactpersonen die kunnen doorverwijzen de aanpak kennen, en op het netvlies houden."* Om die reden is in samenspraak met R-newt besloten de werving op te laten pakken door 'dedicated' medewerkers van R-newt. Het ROC biedt hen hiervoor het platform in de lessen BUCO.

Inzet:

Binnen het ROC is Marion Kolster aanspreekpunt. Voor de inzet die zij levert aan het project is geen specifieke tijd beschikbaar gesteld, alles is additioneel aan haar vaste taken. Vooral in de opstartfase kostte het aanjagen van het project binnen het ROC veel tijd. In januari 2014 heeft het ROC aangegeven jaarlijks de financiering van twee trainingen op zich te willen nemen.

Jongerenwerkster Gaby Rog: "De samenwerking verloopt goed omdat we allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben: een stabiele, goede situatie voor jongeren bereiken.

Overige partners

Naast deze drie belangrijke partners werkt R-newt in de training nog samen met Thuisadministratie van Contour de Twern, een maatschappelijk dienstverlener uit Tilburg. Het project Thuisadministratie bestond daar al en was gericht op het helpen ordenen van administratie van huishoudens met schulden. De keuze was snel gemaakt om niet zelf een vergelijkbaar project op te zetten, maar om in de training samen te gaan werken. Contour de Twern bezoekt in haar project klanten altijd thuis. In dit geval werd besloten de administratie te ordenen tijdens de training op locatie bij R-newt.

Samenwerkingsstructuur

Vrijheid

Inhoudelijk heeft de gemeente een grote mate van vrijheid gegeven aan R-newt om het programma in te richten. De gemeente wilde daarin geen sturende rol spelen. De gemeente heeft alleen de boodschap meegegeven aan R-newt dat het belangrijk is de jongeren goed voor te bereiden op wat ze wel en niet kunnen verwachten van (gemeentelijke) hulpverlening. Ook is het belangrijk dat er (administratief, in het ordenen van de schuld) al voorbereidende stappen zijn gezet voor ze bij de gemeente binnenkomen.

Overleg

De gemeente, R-newt en het ROC hebben elke twee maanden een structureel overleg gepland staan. Tijdens dit overleg analyseren ze gezamenlijk knelpunten en wordt er gezocht naar oplossingen. Tijdens dit overleg brengen de gemeente en/of R-newt regelmatig casussen in, waarbij de situatie van een jongere wordt besproken. Dat geeft het ROC ook een goed inzicht in het effect van de training. Marlies van Geel, preventiemedewerker gemeente Tilburg: *"Het is goed een structureel overleg in te plannen, ook al is er soms geen urgent agendapunt. Het is wezenlijk dat het een gezamenlijk project is en dat er ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Daar draagt het overleg aan bij."* Overig contact vindt bilateraal en/of ad hoc plaats.

2.5 Geleerde lessen

De volgende geleerde lessen zijn geformuleerd naar aanleiding van de pilot Fix Up Your Life:

Werving op het ROC

Knelpunt

Het ROC leek bij aanvang van het project de meest logische 'vindplaats' om de jongeren te werven. Oorspronkelijk was daarom de gedachte de werving en instroom te realiseren via de zorgadviesteams, decanen, studieloopbaanbegeleiders en

schoolmaatschappelijk werk van het ROC. Het bleek echter niet eenvoudig om de werving te integreren in de zorgstructuur van het ROC: dat vergt medewerking van teveel verschillende personen (decanen, zorgadviesteams etc.). Marion Kolster, ROC Tilburg: *"Dat vergt van de begeleiders op school een denkomslag. School is erg gefixeerd op verzuim en schoolprestaties. Er zijn maar weinig jongeren die door deze begeleiders op grond van hun financiële situatie als potentiële schoolverlater worden gezien. Vaak wordt er pas gevraagd naar financiën als het al te laat is. Kijken naar de financiële situatie van de jongeren vergt van school dat ze een laag dieper gaan denken en handelen."* Bovendien: *"voordat je naar een aanpak kunt doorverwijzen wil je die aanpak kennen. Alleen wat informatie is dan niet genoeg. In de praktijk zien we dat een project als Fix Up Your Life pas gaat leven wanneer collega's zelf een jongere hebben met een probleem. Als ze zien wat een waarde het heeft voor jongeren. Dan gaan ze het delen met hun collega's, en dan gaan de aanmeldingen lopen. Dat gaat niet zomaar, dat vergt een lange adem."*

Aanpassing

Een aanpak waarbij een 'dedicated' jongerenwerker direct binnen en buiten de klassen jongeren benaderden bleek eenvoudiger en effectiever. Marion Kolster: *"we hebben niet gewacht totdat de school die omslag had gemaakt, maar zijn overgestapt op een andere wervingsmethode. Namelijk: het rechtstreeks benaderen van klassen. Ik schrijf daarvoor de directeuren van scholen aan en vraag om medewerking. Dat helpt."*

Tip: Projecten als Fix Up Your Life horen niet bij de eerste focus van een school. Marion Kolster: *"Wanneer je als gemeente samenwerking met een ROC wilt inrichten, hang je aanpak dan niet aan de zorgstructuur van de school (decanen, zorgadviesteams, etc.). Dat vergt medewerking van veel verschillende contactpersonen. Zoek iemand binnen de directie of in het management van de school die deze zorgstructuur in de directieportefeuille heeft. Die kan je helpen om zo direct mogelijk studenten te bereiken, bijvoorbeeld via de lessen of via een standje op een voorlichtingsdag."*

Instroom

Knelpunt

Het eerste jaar kwam de werving op het ROC maar mondjesmaat van de grond, ook al had Fix up Your Life binnen het ROC een actief pleitbezorger in de persoon van Marion Kolster. Maar zelfs dan blijkt het soms moeilijk toegang te krijgen tot lessen of opleidingen om presentaties te verzorgen. Jongerenwerkster Gaby Rog: *"Ik had op een gegeven moment jongeren in de training die zeiden dat er studenten in hun klas waren met nog veel grotere problemen. We benaderden toen de directeur van die school met de vraag of we in een aantal lessen het filmpje mochten laten zien. Die directeur zei echter: 'die problemen spelen hier niet.' Terwijl ik nota bene studenten van die opleiding in de training had!"*

Aanpassing

Er is vrij snel voor gekozen aanmeldingen deels via het ROC te laten verlopen, maar voor een belangrijk deel ook via het jongerenloket en via het netwerk onder jongeren van R-newt. Gaby Rog: *"ik benader nu heel specifiek klassen. Mijn indruk is dat deze problematiek het meest speelt bij opleidingen op MBO-niveau 1 en 2. En dan nog vooral bij opleidingen als helpende in de zorg, AKA en sociale opleidingen. Daar investeer ik in."*

Tip: Spreid de werving van deelnemers over meerdere bronnen. Maar beperk tegelijkertijd het aantal bronnen wel: wachtlijsten zijn ook ongewenst. Een te grote wervingscampagne heeft daarom ook geen zin – het risico is dan te groot dat er meer aanmeldingen binnenkomen dan het project kan verwerken.

Coördineren instroom

Knelpunt en aanpassing

In de samenwerking tussen R-newt en de gemeente is het heel belangrijk dat er een goede afstemming blijft over de inzet op het project. Jongerenwerkster Gaby Rog: *“In oktober liep het aantal aanmeldingen ineens op, maar we wilden een wachtlijst voorkomen, omdat jongeren anders tot januari zouden moeten wachten. We hebben daarom een periode twee trainingen tegelijk gedraaid. Maar dat betekent aan het eind van het traject ook een grotere instroom bij schuldhulpverlening. Het is belangrijk daar afspraken over te maken.”*

Intake

Knelpunt

In de eerste trainingen was de intake tijdens de eerste bijeenkomst. Stagiaires van R-newt speelden een kennismakingsspel met de groep, onderwijl er steeds iemand uit de groep werd gehaald voor het intake-gesprek. Dit bleek niet prettig te werken. Gaby Rog: *“De achtergrondproblematiek van de jongeren is soms zo zwaar dat een intake veel langer dan 20 minuten duurt. En het gesprek is best heftig voor de jongeren. Om daarna weer terug de groep in te gaan om spelletjes te spelen vonden ze niet altijd prettig.”*

Aanpassing

De intake vindt nu direct na aanmelding plaats, voorafgaand aan de eerste bijeenkomst.

Zwaarte achtergrondproblematiek

Knelpunt

De achtergrondproblematiek van de jongeren is veel zwaarder en complexer dan de gemeente vooraf had ingeschat. We verwachtten dat het probleem vooral bij betalingsachterstanden op bijvoorbeeld telefoonrekeningen zou liggen. Maar er is vrijwel altijd sprake van multiproblematiek. Marlies van Geel, preventiemedewerker gemeente Tilburg: *“Dat vergt veel van de medewerkers. We willen voor deze doelgroep op onorthodoxe wijze te werk gaan, maar de vraag is ook: hoe ver gaan we daarin?”*

Aanpassing

Tijdens het structurele overleg worden casussen met een complexe achtergrond besproken. In sommige gevallen verwijst de gemeente jongeren weer door naar het jongerenwerk, voor aanvullende begeleiding.

Doelgroep afbakening

Knelpunt

De samenwerking tussen jongerenwerk en schuldhulpverlening is van belang in het kader van eventuele doorstroom van de jongeren naar schuldhulpverlening aan het

eind van het project Fix Up Your Life. De samenwerking tussen jongerenwerk en Bureau Schuldhulpverlening van de gemeente Tilburg verloopt goed. Er zijn echter ook deelnemers van Fix Up Your Life die niet in Tilburg wonen (het ROC heeft ook leerlingen van buiten Tilburg). Zij kunnen wel met de training meedoen, maar kunnen niet terecht bij Bureau Schuldhulpverlening van de gemeente Tilburg. Daar is dan niet de mooie koppeling tussen de training en schuldhulpverlening.

Aanpassing

De jongerenwerkers proberen in deze gevallen contact te zoeken met schuldhulpverlening van de thuisgemeente van de betreffende jongeren.

Zware caseload

Knelpunt

De caseload is voor de hulpverleners vrij hoog. In het najaar van 2013 kwamen er in korte tijd meer aanmeldingen binnen via het ROC. Om wachtlijsten te voorkomen zijn er toen twee trainingsgroepen tegelijk geweest, één op dinsdag en één op donderdagavond. Dat betekent een caseload van in totaal 20 jongeren die vanuit R-newt begeleid moesten worden door 3 jongerenwerkers – en daarna ook een dubbele instroom bij schuldhulpverlening. Gezien de zwaarte van de problematiek is een maximale caseload vanuit jongerenwerk ca. 8 jongeren op een werkweek van 32 uur. Dat betekent dat het team bij R-newt in totaal maximaal 16 jongeren zou kunnen begeleiden. Ook voor de medewerkers van de gemeente is het belangrijk de caseload goed te verdelen. Oorspronkelijk was vanuit de gemeente het plan dat de medewerker die bij de training aanwezig is geweest alle jongeren uit die training zou begeleiden. Maar dat betekent voor die schuldhulpverlener ineens een caseload van ca. 8-10 jongeren. Dat is niet haalbaar.

Aanpassing

De twee parttime jongerenwerkers (2 x 18 uur) hebben tijdelijk ieder wat extra uren voor begeleiding ingezet. En er is goed met de gemeente doorgesproken wat de karakteristieken van de groep jongeren zijn, zodat de gemeente zich kan voorbereiden op de (extra) instroom na afloop van de trainingen. Ook de gemeente heeft uiteindelijk besloten de jongeren uit de trainingen te spreiden over de drie vrijgemaakte medewerkers.

Monitoring

Knelpunt

In eerste instantie is door de partijen geen administratie bijgehouden van de hoeveelheid inzet die zij leveren op het project (in medewerkers, tijd en geld). Ook de output is nog niet gestructureerd vastgelegd: welke jongeren maken dankzij deze interventie hun school af, voor hoeveel jongeren is de financiële situatie nu stabiel, etc.

Aanpassing

In de maanden november en december 2013 heeft de gemeente Tilburg in een evaluatie van het project deze kengetallen gereconstrueerd.

2.6 Successen

Naast lessen, waren er ook directe successen.

Aansprekende PR

In de PR moet je je zichtbaar maken op een manier die voor jongeren goed te behappen is. R-newt kan dat heel erg goed.

Marion Kolster: *"R-newt werkt met heel aansprekende mensen. Zij zijn laagdrempelig. Dat maakt het voor jongeren eigenlijk ook makkelijker om zich bij hen aan te melden dan bij een zorgcoördinator of studieloopbaanbegeleider."* De basis van die laagdrempelige aanpak is dat R-newt het hebben van schulden naar de jongeren toe niet presenteert als een fout of een minpunt. Marion Kolster: *"Ze steken het in als: dit is een kans om aan je leven te gaan werken. Ga bewuste keuzes maken. En ze maakt de thematiek klein voor de jongeren. Hoe doe je dat, als je een schuld op je telefoonrekening moet afbetalen, maar je moet ook je vaste lasten betalen en je wilt met je vrienden uit?"* Dat maakt de problematiek helder voor de doelgroep.

De promotiefilm die van de aanpak is gemaakt werkt daarbij ook heel goed en is voor jongeren heel herkenbaar. Jongerenwerkster Gaby Rog: *"Jongeren denken heel lang: dit gaat niet over mij. Maar achteraf hoor ik vaak dat ze tijdens het zien van het filmpje dachten: 'Hé, zoals dat meisje zich voelt, zo voel ik me ook vaak.' Het is die herkenning die de jongeren het onderwerp intrekt."*

Tip: Gebruikt echte verhalen van jongeren om het onderwerp bij de doelgroep te introduceren. Benader in de PR voor de aanpak schulden niet als een probleem – waarbij het ordenen van de schuld het doel is. Maar probeer duidelijk te maken dat het erom gaat dat jongeren de regie over hun leven in handen nemen – en dat het ordenen van de schuld daar een voorwaarde voor is.

Maatwerk

De aanpak is maatwerk. Er wordt per jongere gekeken welke ondersteuning nodig is. Jongeren blijven gemotiveerd door de individuele benadering. Daarbij wordt er niet alleen naar de schuldenproblematiek gekeken, maar ook naar het oplossen van achterliggende individuele problematiek en het versterken van draagkracht.

Tip: het bieden van maatwerk heeft consequenties voor de uitvoering. Om alle jongeren individueel te kunnen begeleiden blijft de groepsgrootte beperkt tot ca. 8-10 deelnemers per training.

Locatie

De fysieke locaties van het project hebben in Tilburg veel verschil gemaakt. Ten eerste heeft R-newt een centraal gelegen, toegankelijk pand tot de beschikking. De benedenverdieping van het pand is beschikbaar als werkruimte voor jongeren. Gaby Rog: *"In de ruimte zijn lockers waar laptops in opgeslagen liggen. De jongeren die hier in training zijn kunnen daar gebruik van maken om hun huiswerk te maken, een sollicitatiebrief te schrijven of nieuwe woonruimte te zoeken. Doordat ze hier kunnen komen wanneer ze maar willen wordt R-newt voor hen een prettige plek waar ze altijd terecht kunnen met vragen, maar ook gewoon om aan de slag te gaan."*

De schuldhulpverleners van de gemeente kozen ook bewust voor een heel vrije aanpak. Jongeren konden zelf kiezen waar ze de gesprekken met schuldhulpverleners wilden voeren. Dat kon bij R-newt, thuis, op school, of bij de gemeente. Of de jongeren gingen een uur wandelen met de hulpverlener. Voor jongeren was het gevoel dat ze daarin zelf konden kiezen heel belangrijk. Marlies van Geel, gemeente Tilburg:

"Uiteindelijk waren heel veel gesprekken toch gewoon bij de gemeente. Maar de keuze die jongeren hadden nam de drempel voor hen wel weg."

Tip: in niet alle gemeenten heeft jongerenwerk een eigen pand. Probeer in dat geval een andere locatie te vinden (bijv. een buurthuis) waar jongeren terecht kunnen. Laat jongeren zelf kiezen waar ze gesprekken met een schuldhulpverlener willen voeren.

Combineer zwaar en luchtig

Koppel een heftig individueel traject als Fix Up Your Life aan positieve activiteiten. Jongeren in de training worden actief gevraagd ook in te stromen in andere activiteiten bij R-newt. Zoals: kookworkshops, theater, dansworkshops etc. Die activiteiten zijn nu niet het 'lokkertje' om jongeren binnen te krijgen en contact met ze te krijgen, maar worden ingezet als een stimulans voor de jongeren om het zware persoonlijke traject vol te houden. De positieve activiteiten maken het traject minder zwaar. Jongerenwerkster Gaby Rog: *"In de individuele begeleiding komen heftige dingen aan bod. Jongeren gaan bijvoorbeeld met een psycholoog praten over heftige gebeurtenissen in hun leven. Of ze gaan voor het eerst in jaren weer contacten met (stief)ouders intensiveren. Dan is het hard nodig om daar ook een luchtige activiteit tegenover te stellen. We laten ze daarom instromen in activiteiten die bij hun interesse passen. Zo werken we ook aan positieve talentontwikkeling."* Daar is niet altijd een georganiseerde activiteit bij nodig, vertelt Gaby: *"Een paar trainingen op rij waren er meiden in de groep die helemaal op zichzelf waren. Alleen, nauwelijks netwerk, nauwelijks leuke activiteiten. Die meiden heb ik eens allemaal tegelijk hier uitgenodigd en aan elkaar gekoppeld. Dat werkte – er ontstond een vriendengroep van meiden die nu elkaar helpen en elkaar oppeppen als dat nodig is."*

Tip: het op orde brengen van de persoonlijke (financiële) situatie kan voor jongeren een zwaar traject zijn. Koppel het traject daarom aan positieve activiteiten. Ook bij schuldhulpverlening wordt dit gedaan, door de jongeren te belonen met bijvoorbeeld een bioscoopbon wanneer ze een aantal keer op rij hun afspraken nakomen. Die incentive geeft een positieve twist aan het traject.

Capaciteiten jongerenwerkers

Als jongerenwerker moet je behoorlijk wat in huis hebben om een project als Fix Up Your Life goed uit te kunnen voeren en om jongeren goed te kunnen begeleiden. Als jongerenwerker moet je volgens Gaby Rog ver willen gaan. *"Je moet er echt voor ze zijn. Dat betekent: ook in het weekend je telefoon aan hebben. Ik ga mee naar eerste consulten met psychologen. Ik ga mee bij eerste gesprekken met stiefvaders, ik help interveniëren in complexe situaties."* Die beschikbaarheid heeft ook een keerzijde. Gaby: *"Je moet ook goed afstand kunnen nemen. Het zijn zware problemen. Die moet je achter je kunnen laten als je niet werkt, anders ga je er zelf aan onderdoor."*

Ook vanuit de gemeente is er bewust geselecteerd welke schuldhulpverleners op het project werken. Marlies van Geel, preventiemedewerker gemeente Tilburg: *"De medewerkers die wij hebben vrijgemaakt zijn alle drie jonge meiden. Dat werkt goed. Ze hebben een enorme klik met de doelgroep. Het gaat ze natuurlijk af."*

Tip: selecteer bewust welke medewerkers voor een jongerenproject worden ingezet. Het moet iemand zijn die snel het vertrouwen wint van de jongeren. Iemand die voor de jongeren een identificatiefiguur is. Het leeftijdsverschil met de doelgroep moet

niet al te groot zijn. Tegelijk is het belangrijk dat de medewerkers al wel ervaren zijn en sterk in hun schoenen staan.

Inzet van vrijwilligers

De intensieve persoonlijke begeleiding van de jongeren vergt nogal wat van de tijd en inzet van de jongerenwerkers bij R-newt. Het is een belangrijke keuze geweest om de begeleidingstaken op te knippen en de 'eenvoudigere' taken uit te besteden aan vrijwilligers en stagiaires. Elke jongere in de training wordt gekoppeld aan een jongerenwerker, die voor hem of haar het aanspreekpunt is. Maar elke jongere wordt ook gekoppeld aan een stagiaire of vrijwilliger. Die ondersteunen de jongeren bij het zoeken naar werk, het zoeken naar een nieuwe (goedkopere) woonruimte, het ordenen van administratie of het maken van een planning. Gaby Rog: *"Dat zijn heel belangrijke contacten voor de jongeren. Maar als wij dat er als jongerenwerkers allemaal nog bij moeten doen dan wordt het te veel. Dat gaat gewoon niet."*

Tip: maak gebruik van de inzet van stagiaires en/of vrijwilligers.

Gekoppelde aanpak

In Fix Up Your Life wordt de training van vier avonden opgevolgd door een schuldhulpverleningstraject bij de gemeente. Deze koppeling is bepalend geweest voor het succes van de aanpak. Marion Kolster, ROC Tilburg: *"Alleen een training is niet genoeg. Er moet daarna ook echt iets kunnen gebeuren met de schulden van de jongeren. Voor de jongeren is het idee dat er een echt perspectief is op een oplossing ook heel erg belangrijk. Uiteindelijk blijkt misschien dat bij de helft van de jongeren een schuldregeling niet nodig is, maar dat de oplossing er wel kán komen als het nodig is, is essentieel voor de jongeren."*

Om tot oplossingen voor jongeren te komen is het voor de gemeente nodig om echt out of the box te werken, zowel in het contact met jongeren als ten opzichte van schuldeisers. Ook naar de schuldeisers toe werken de hulpverleners onorthodox. Zo zijn de hulpverleners extra vasthoudend in het over de streep trekken van schuldeisers die huiverig zijn om een schuldregeling te treffen voor jongeren met een instabiel inkomen. Door te benadrukken dat de jongeren deel uitmaken van een intensief trainingsproject lukt het vaak wel om crediteuren mee te krijgen.

Tip: de koppeling tussen jongerenwerk en de inzet van schuldhulpverlening heeft veel toegevoegde waarde voor het project. Het helpt daarbij als de schuldhulpverleners de ruimte krijgen om met onorthodoxe methodieken te werken en de jongeren outreachend kunnen benaderen.

Sluit aan bij bestaande structuren

Het project Fix Up Your Life is ontstaan vanuit een duidelijke behoefte bij de doelgroep zelf. Dat het project in redelijk korte tijd succesvol is geworden heeft daar veel mee te maken. Maar de opzet van Fix Up Your Life paste ook erg goed bij de al bestaande samenwerkingsstructuren. De gemeente heeft de opzet van het project niet naar eigen hand willen zetten, maar heeft R-newt veel eigen vrijheid gegeven in het inrichten van de training. Daarbij zijn bestaande elementen (zoals het pand van R-newt en het administratie-project van maatschappelijk dienstverlener Contour de Twern) geïntegreerd. Marlies van Geel, gemeente Tilburg: *"Het ontwikkelen en op elkaar afstemmen van de aanpak is een groeiend proces geweest. De inhoud van de training is een paar keer veranderd, en ook uitvoeringsaspecten zoals de verdeling*

van de caseload. Het is een succesfactor van het project dat we met vertrouwen zijn begonnen, maar tijdens de uitvoering steeds kritisch en direct bijsturen."

Tip: inventariseer welke sterke elementen er nu al zijn in de gemeente, in het jongerenwerk, op ROC's, of in de hulpverlening. Voeg die samen en bouw daar een project omheen. Dat het aansluit bij wat er al is, is vaak belangrijker dan de exacte opzet.

2.7 Resultaten

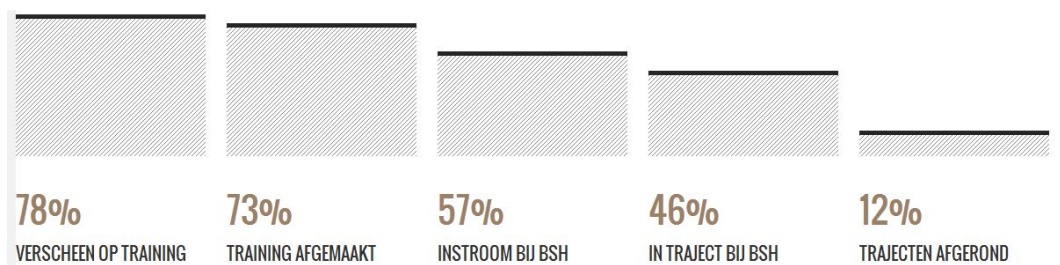
Het project richt zich op alle jongeren van 18-27 jaar met schulden, waarbij de schulden een bedreiging vormen voor de continuïteit van opleiding en/of de stabiliteit van hun leefsituatie. In de gemeente Tilburg gaat het om een doelgroep van ca. 1500 jongeren. Tussen maart 2012 en oktober 2013 hebben 119 jongeren zich aangemeld voor de training Fix Up Your Life.

Gemeente: succesvolle schuldhulpverleningstrajecten

Van de 119 jongeren die zich voor de training aanmeldden, zijn er 93 daadwerkelijk verschenen, waarvan 88 jongeren de training helemaal afmaakten. Van deze jongeren zijn er 69 aangemeld voor een schuldhulpverleningstraject bij de gemeente. In een aantal gevallen bleek schuldhulpverlening uiteindelijk toch niet nodig – zij hadden voldoende aan de training bij R-newt. Een aantal jongeren woont niet in Tilburg. Uitgangspunt is dan dat R-newt deze jongeren toeleidt naar hulpverlening in de plaats waar deze jongeren woonachtig zijn.

Na aanmelding bij schuldhulpverlening zijn 11 jongeren alsnog uitgevallen. 55 bleven in het proces, waarvan bij 14 jongeren het schuldtraject nu volledig is afgerond. Niet alle 'afhakkers' zijn echt uitvallers. Jongerenwerkster Gaby Rog: *"Het kan zijn dat de stap van R-newt naar schuldhulpverlening toch nog te groot was. Maar vaker geldt dat jongeren na een eerste gesprek met de gemeente inzien: ik ga het zelf wel redden. Een ander deel heeft later in het traject het budgetteren zelf onder de knie gekregen, heeft nu genoeg financiële ruimte en gaat het zelf oppakken. Dan is alleen het traject niet netjes afgerond met een exitgesprek. Ook zijn er een paar jongeren teruggekomen naar R-newt omdat ze eerst op zoek gaan naar meer of ander werk voordat er een schuldregeling getroffen kan worden."*

Schematisch zien de resultaten er als volgt uit²:

Achmed Ajjaji, beleidsmedewerker gemeente Tilburg: *"Zonder Fix Up Your Life hadden we deze jongeren als gemeente niet binnengekregen. Maar als ze al waren gekomen hadden we ook veel minder voor ze kunnen betekenen. Dankzij dit project kunnen we schuldhulp op maat bieden aan jongeren die geen stabiel inkomen hebben. Doordat we met andere ogen naar deze jongeren kijken en kiezen voor een aanpak die bij hen*

² BSH staat voor Bureau Schuldhulpverlening.

past is er nauwelijks uitval. Dat de jongeren in de voorfase een (collectieve) training bij R-Newt hebben gevolgd en daardoor goed voorbereid bij schuldhulpverlening komen draagt hier ook aan bij."

ROC: voorkomen van schooluitval

Marion Kolster, ROC Tilburg: *"Ik schat in dat bijna de helft van de ROC-studenten die aan Fix Up Your Life heeft meegedaan hun opleiding niet had afgemaakt als dit project er niet was geweest."* Bij een deel van de jongeren die toch zijn gestopt met hun opleiding was uitval onontkoombaar, door slechte studieresultaten of een te grote studie-achterstand. De meesten van hen zijn gaan werken om de schulden sneller te kunnen aflossen. Marion Kolster: *"En: sommigen vallen uit, maar stromen een cursusjaar later wel weer in."*

Het ROC heeft naast een sterk sociaal belang ook een financieel belang bij het voorkomen van schooluitval: per uitgevallen jongere ontvangt het ROC een VSV boete ter hoogte van €3.000,-.

Marion Kolster, ROC Tilburg: *"Ik geloof helemaal in deze aanpak. Want ik zie in de ogen van de jongeren dat ze tijdens Fix Up Your Life echt iets geleerd hebben, dat ze gegroeid zijn. Ze gaan erin als onzekere pubers en ze komen eruit als steady volwassenen. Het kan niet anders dan dat dat beklijft."*

Maatschappelijk: besparing op maatschappelijke kosten

Wanneer jongeren instromen spelen er vaak al meerdere problemen. Er zijn jongeren die hun huis kwijt zijn geraakt doordat ze na een huurachterstand uit huis zijn gezet. Andere jongeren bevinden zich dichtbij dat punt. Sommigen van hen kunnen weer thuis gaan wonen. Maar de meesten gaan bij vrienden slapen en zwerven overdag op straat.

Van de jongeren die instromen hebben enkelen al te maken met beschermingsbewindvoering. Van de bewindvoerder krijgen deze jongeren per week een klein bedrag om van te leven de rest van het inkomen wordt gebruikt om af te lossen. Vaak is de afloscapaciteit van jongeren heel, heel erg laag. De schulden worden dus maar heel kleinschalig afgelost. Zo'n traject duurt voor jongeren eindeloos. Gaby Rog: *"Een jongere die een paar jaar in zo'n situatie zit is helemaal op. Psychisch helemaal ontregeld. Dan is er geen mogelijkheid meer om naar school te gaan. Er is geen toekomstperspectief. Alle energie gaat op aan het overleven van de dag, de week. Er is geen focus op school of werk. En erger nog: de schulden die ze hadden die de aanleiding vormden voor de beschermingsbewindvoering zijn vaak nog verdubbeld ook. Vaak sluiten jongeren nieuwe leningen af bij vrienden of familie"*

Marion Kolster, ROC Tilburg: *"Vroeger leerde je op school een vak. Nu leer je er ook een vak. Maar we moeten de jongeren ook leren hoe ze klaar zijn voor de maatschappij. Dat krijgen ze thuis niet altijd meer mee. Ik zie dat Fix Up Your Life daar aan bijdraagt. Jongeren staan weer sterker in hun schoenen."*

Wanneer jongeren met schulden ondersteund worden om hun situatie te stabiliseren kunnen ze zich weer focussen op hun toekomst: werk en opleiding. Door de samenwerking met schuldhulpverlening hebben ze bovendien het uitzicht dat ze in ca. 3 jaar weer helemaal stabiel en schuldevrij zijn. Dat geeft de jongeren veel ruimte. En dat bespaart veel maatschappelijke kosten: de opvang voor jongeren die op straat zwerven, huisuitzettingen, langdurige werkloosheid, etc. Uit de maatschappelijke

kosten-baten analyse van het project blijkt dat *Fix Up Your Life* een sterk positief rendement heeft: elke euro die de wordt geïnvesteerd in het project levert *de gemeente* op korte termijn ca. €2,- aan baten op.

2.8 Inbedding van de pilot in het gemeentelijk beleid

Het project *Fix Up Your Life* past goed binnen de visie van de gemeente Tilburg. Beleidsmedewerker Marlies van Geel: *“De gemeente vindt het versterken van de eigen verantwoordelijkheid en eigen draagkracht een belangrijk uitgangspunt.”* In het Tilburgse Beleidsplan Schuldhulpverlening 2012-2016 zijn de aandachtspunten ‘inzetten op schuldpreventie’, ‘op tijd signaleren’ en ‘nazorg’ benoemd. Het preventieplan is daarmee gekoppeld aan het meerjaren beleidsplan schuldhulpverlening.

Zowel in het beleid rond schuldhulpverlening als in het preventiebeleid richt de gemeente Tilburg zich op deze pijlers: Het bereiken van risicogroepen, en integraliteit in de benadering, mede door samenwerking met andere organisaties.

In het preventieplan schuldhulpverlening 2013-2016 zijn een aantal nieuwe activiteiten ontwikkeld specifiek gericht op risicogroepen. De gemeente gaat Tilburgse minima individueel benaderen om hen over hun situatie te adviseren. Zzp-ers wordt een budgetcursus aangeboden. Daarmee krijgt deze groep met teruglopende inkomsten of beginnende schulden een extra dienst die hen kan helpen verdere financiële problemen te voorkomen of te beperken. In een in 2013 nieuw gestart project gaat de gemeente toch zoeken naar manieren om zzp'ers met schuldproblematiek vanuit schuldhulpverlening te ondersteunen. Wethouder Sociale Zaken Auke Blaauwbroek zei hierover in 2013: *“Problematische schuldensituaties moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Vooral in deze economisch zware tijden waarin huishoudens het steeds moeilijker krijgen om rond te komen willen wij schuldpreventie verstevigen en gericht inzetten.”*

